

KOHEZIJSKI FOND

Kohezijski fond uspostavljen je 1994. i financijski podupire provedbu projekata u području okoliša i transeuropskih mreža u državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90 % prosjeka EU-a.

PRAVNA OSNOVA

Članak 177. (posebno njegov drugi stavak) [Ugovora o funkcioniranju Europske unije](#) (UFEU).

CILJEVI

Kohezijski fond osnovan je u svrhu jačanja ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije u interesu promicanja održivog razvoja. U programskom razdoblju 2021.–2027. osigurava potporu:

- ulaganjima u okoliš, uključujući područja povezana s održivim razvojem i energijom od kojih se ostvaruje korist za okoliš;
- transeuropskim mrežama u okviru prometne infrastrukture (TEN-T); i
- tehničkoj podršci.

Za projekte koji su u službi ciljeva EU-a u području zaštite okoliša, Kohezijski fond također može dati doprinos u područjima povezanim s održivim razvojem, poput energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i, kada je riječ o prometnom sektoru izvan transeuropskih mreža, u području željezničkog prometa, prometa unutrašnjim plovnim putovima, morskog prometa, intermodalnih prometnih sustava i njihove interoperabilnosti, upravljanja cestovnim, morskim i zračnim prometom, čistog gradskog prijevoza te javnog prijevoza.

Iz Kohezijskog fonda financiraju se [programi](#) sa [zajedničkom odgovornošću](#) Europske komisije te nacionalnih i regionalnih tijela u državama članicama. Države članice odabiru koje će [projekte](#) financirati i preuzeti odgovornost za svakodnevno upravljanje. Pravila o korištenju sredstava utvrđena su u Uredbi o zajedničkim odredbama.

ZEMLJE KOJE ISPUNJAVAJU UVJETE

Kohezijski fond namijenjen je državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak (BND) po stanovniku manji od 90 % prosjeka EU-a. U programskom razdoblju od 2021. do 2027. sredstva Kohezijskog fonda prima 15 država članica: Bugarska, Hrvatska, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Slovenija.

PRORAČUN I FINACIJSKA PRAVILA

Pravila za Kohezijski fond za razdoblje 2021.–2027. utvrđena su [Uredbom](#) o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu. I dalje se podupiru projekti u okviru cilja

„Ulaganje u rast i radna mjesta“, uglavnom projekti ekološke i prometne infrastrukture, uključujući transeuropske mreže (TEN-T).

Uredbom se zadržava tematska koncentracija kohezijske politike EU-a. Kohezijski fond poduprijet će dva posebna cilja: zelenije, kružno gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika (cilj politike PO2) i povezaniya Europa (PO3).

Kohezijskom politikom utvrđen je popis aktivnosti koje ne mogu primati potporu iz Kohezijskog fonda u razdoblju 2021.–2027. Popis uključuje razgradnju ili izgradnju nuklearnih elektrana, infrastrukturu zračnih luka (osim u najudaljenijim regijama) i neke operacije gospodarenja otpadom (npr. odlagališta otpada). Uz to, potpora iz Kohezijskog fonda ne smije se dodjeljivati za ulaganja u stanovanje, osim ako ta ulaganja nisu povezana s promicanjem energetske učinkovitosti i uporabe energije iz obnovljivih izvora.

U razdoblju 2021.–2027. Europska unija dodijelit će 42,6 milijardi EUR (u cijenama iz 2018., odnosno prema vrijednosti valute iz 2018.) Kohezijskom fondu, uključujući 10 milijardi EUR Instrumentu za povezivanje Europe, programu financiranja EU-a za potporu razvoju transeuropske infrastrukture u područjima kao što su promet, energetika i digitalne usluge. Stopa sufinanciranja može dosegnuti i do 85 % vrijednosti projekata.

Očekuje se da će 37 % ukupnih financijskih sredstava Kohezijskog fonda pridonijeti klimatskim ciljevima EU-a.

Dodijeljena sredstva iz Kohezijskog fonda za razdoblje 2021.–2027. po državi članici

Država članica	Proračun (u milijunima EUR)
Bugarska	1 467
Češka	7 389
Estonija	952
Grčka	3 508
Hrvatska	1 372
Cipar	207
Latvija	1 204
Litva	1 645
Mađarska	3 015
Malta	192
Poljska	10 750
Portugal	3 946
Rumunjska	4 094
Slovenija	834
Slovačka	1 868
Ukupno	42 556*

* Uključujući tehničku pomoć (114 milijuna EUR).

Izvor: Europska komisija, prema cijenama iz 2018.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Uredbe o uspostavi nove kohezijske politike za razdoblje od 2021. do 2027. bile su podložne redovnom zakonodavnom postupku u kojem Parlament ima puno pravo predložiti promjene. Na taj je način Parlament postigao da predložena pravila budu fleksibilnija i bolje prilagođena potrebama država članica.

U svojoj [rezoluciji od 6. travnja 2022. o početku provedbe kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027.](#) Parlament je istaknuo COVID-19 kao glavni uzrok kašnjenja u pregovorima o kohezijskoj politici, što je dovelo do naknadnog zastoja u donošenju zakonodavnog okvira za financiranje za razdoblje 2021.–2027. Parlament je pozvao Komisiju da predloži krizni plan za rješavanje mogućih problema u nedovoljnoj provedbi zbog kasnog početka programa, zbog straha od proračunskih rezova u predstojećem programskom razdoblju. U rezoluciji se ističe da kašnjenja u provedbi kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. ometaju sposobnost država članica da odgovore na krize, uključujući rusku agresiju na Ukrajinu.

Više informacija o toj temi dostupno je na internetskim stranicama [Odbora za regionalni razvoj](#).

Kelly Schwarz
04/2024